

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱ نموداری

تدوین:

گروه علمی موسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش

انتشارات چتر دانش

فهرست

قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱.....	۶
فصل اول: دادگاه خانواده.....	۶
فصل دوم: مراکز مشاوره خانوادگی.....	۱۸
فصل سوم: ازدواج.....	۲۰
فصل چهارم: طلاق.....	۲۴
فصل پنجم: حضانت و نگهداری اطفال و نفقه.....	۳۵
فصل ششم: حقوق وظیفه و مستمری.....	۴۰
فصل هفتم: مقررات کیفری.....	۴۲
آیین نامه اجرایی قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۳.....	۵۰
فصل اول: دادگاه خانواده.....	۵۰
مبحث اول: کلیات.....	۵۰
مبحث دوم: ارائه گواهی پزشکی توسط زوجین.....	۵۴
مبحث سوم: طلاق توافقی.....	۵۶
مبحث چهارم: داوری.....	۵۸
مبحث پنجم: حقوق زوجه.....	۵۹
مبحث ششم: مدت اعتبار حکم طلاق و گواهی عدم امکان سازش.....	۶۰
مبحث هفتم: حضانت و نگهداری اطفال.....	۶۲
مبحث هشتم: حقوق وظیفه و مستمری.....	۶۳

- مبحث نهم: مقررات کیفری ۶۵
- فصل دوم: مراکز مشاوره خانواده ۶۶
- مبحث اول: اهداف و تشکیلات ۶۶
- مبحث دوم: واحد مشاوره خانواده استانها ۶۹
- مبحث سوم: شرایط اخذ مجوز تأسیس مرکز مشاوره ۷۰
- مبحث چهارم: اتیان سوگند ۷۴
- مبحث پنجم: نحوه صدور و اعتبار مجوز ایجاد مرکز مشاوره خانواده ۷۵
- مبحث ششم: چگونگی تعیین تعرفه خدمت مراکز مشاوره ۷۶
- مبحث هفتم: نحوه ارائه خدمات مشاوره‌ای ۷۶
- مبحث هشتم: تخلفات و مجازات‌های انتظامی ۷۷
- مبحث نهم: سایر موارد ۷۸
- فصل سوم: ثبت ازدواج و طلاق ۸۰
- فصل چهارم: نحوه ملاقات والدین با طفل ۸۶

قانون حمایت خانواده

مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱

فصل اول

دادگاه خانواده

ماده ۱- به منظور رسیدگی به امور و دعاوی خانوادگی

- قوه قضائیه موظف است ظرف سه سال از تاریخ تصویب این قانون
- در کلیه حوزه‌های قضائی شهرستان به تعداد کافی شعبه دادگاه خانواده
تشکیل دهد.

تشکیل این دادگاه در حوزه‌های قضائی بخش به تناسب امکانات به
تشخیص رئیس قوه قضائیه موکول است.

تبصره ۱- از زمان اجرای این قانون

- در حوزه قضائی شهرستان‌هایی که دادگاه خانواده تشکیل نشده است.
تا زمان تشکیل آن
- دادگاه عمومی حقوقی مستقر در آن حوزه با رعایت تشریفات مربوط و
مقررات این قانون به امور و دعاوی خانوادگی رسیدگی می‌کند.

تبصره ۲- در حوزه قضائی بخش‌هایی که دادگاه خانواده تشکیل نشده است.

– دادگاه مستقر در آن حوزه با رعایت تشریفات مربوط و مقررات این قانون به کلیه امور و دعاوی خانوادگی رسیدگی می‌کند.
مگر
– دعاوی راجع به اصل نکاح و انحلال آن که در **دادگاه خانواده نزدیک‌ترین حوزه قضائی** رسیدگی می‌شود.

رای وحدت رویه شماره ۷۴۱ مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۶ هیأت عمومی دیوان عالی کشور

نظر به اینکه تبصره ۱ ماده ۱ قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱ مقرر داشته: «در حوزه قضایی شهرستان‌هایی که دادگاه خانواده تشکیل نشده است دادگاه عمومی حقوقی مستقر در آن حوزه با رعایت تشریفات مربوط و مقررات این قانون به امور و دعاوی خانوادگی رسیدگی می‌کند.» و با عنایت به اینکه در ترکیب دادگاه‌های عمومی حقوقی با توجه به بند الف ماده ۱۴ (اصلاحی ۱۳۸۱/۷/۲۸) قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب مشاور پیش‌بینی نشده است، بنابراین در مواردی که این دادگاه‌ها به علت عدم تشکیل دادگاه‌های خانواده به امور و دعاوی خانوادگی رسیدگی می‌کنند حضور قاضی مشاور زن در دادگاه قانوناً ضرورت ندارد، بر این اساس رأی شعبه دوازدهم دیوان عالی کشور که با این نظر انطباق دارد به اکثریت آراء صحیح و قانونی تشخیص می‌گردد. این رأی طبق ماده ۲۷۰ قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور کیفری در موارد مشابه برای شعب دیوان عالی کشور و دادگاه‌ها لازم‌الاجتماع است.

$$\left(\begin{array}{l} \text{- رئیس} \\ \text{- یا دادرسی علی البدل} \\ \text{و} \\ \text{- قاضی مشاور زن} \end{array} \right) \text{ ماده ۲- دادگاه خانواده با حضور}$$

تشکیل می‌گردد. قاضی مشاور باید ظرف سه روز از ختم دادرسی

$$\left(\begin{array}{l} \text{- مکتوب} \\ \text{و} \\ \text{- مستدل} \end{array} \right) \text{ به طور}$$
 در مورد موضوع دعوی اظهار نظر و مراتب را

در پرونده درج کند. قاضی انشاء کننده رأی باید در دادنامه

$$\left(\begin{array}{l} \text{- به نظر قاضی مشاور اشاره} \\ \text{و} \\ \text{- چنانچه با نظر وی مخالف باشد با ذکر دلیل نظریه وی را رد کند.} \end{array} \right)$$

$$\left(\begin{array}{l} \text{- موظف است حداکثر ظرف پنج سال به تأمین قاضی} \\ \text{مشاور زن برای کلیه دادگاه‌های خانواده اقدام کند.} \\ \text{و} \\ \text{- در این مدت می‌تواند از قاضی مشاور مرد که واجد} \\ \text{شرایط تصدی دادگاه خانواده باشد استفاده کند.} \end{array} \right) \text{ تبصره- قوه قضائیه}$$

▣▣▣ ماده ۳- قضاات دادگاه خانواده باید

(متأهل -
و
- دارای حداقل چهار سال
سابقه خدمت قضائی باشند.)

▣▣▣ ماده ۴- رسیدگی به امور و دعاوی زیر در صلاحیت دادگاه خانواده است:

- ۱- نامزدی و خسارات ناشی از برهم زدن آن
- ۲- نکاح دائم، موقت و اذن در نکاح
- ۳- شروط ضمن عقد نکاح
- ۴- ازدواج مجدد
- ۵- جهیزیه
- ۶- مهریه
- ۷- نفقه زوجه و اجرت المثل ایام زوجیت
- ۸- تمکین و نشوز
- ۹- طلاق، رجوع، فسخ و انفساخ نکاح، بذل مدت و انقضای آن
- ۱۰- حضانت و ملاقات طفل
- ۱۱- نسب
- ۱۲- رشد، حجر و رفع آن
- ۱۳- ولایت قهری، قیمومت، امور مربوط به ناظر و امین اموال محجوران و وصایت در امور مربوط به آنان

۱۴- نفقه اقارب

۱۵- امور راجع به غایب مفقود الاثر

۱۶- سرپرستی کودکان بی سرپرست

۱۷- اهدای جنین

۱۸- تغییر جنسیت

تبصره- به دعاوی اشخاص موضوع اصول دوازدهم (۱۲) و سیزدهم

(۱۳) قانون اساسی حسب مورد

- طبق قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه در محاکم مصوب

۱۳۱۲/۴/۳۱

و

- و قانون رسیدگی به دعاوی مطروحه راجع به احوال شخصیه و تعلیمات دینی

مصوب ۱۳۷۲/۴/۳ مجمع تشخیص مصلحت
ایرانیان
- زرتشتی
- کلیمی
و
- مسیحی

نظام رسیدگی می شود.

تصمیمات مراجع عالی اقلیت‌های دینی مذکور در امور

(- حسبی
و
- احوال شخصیه)

آنان از جمله،

(- نکاح
و
- طلاق)

معتبر و توسط محاکم قضائی بدون

رعایت تشریفات

(- تنفیذ
و
- اجراء)

می‌گردد.

نظریه مشورتی اداره حقوقی دادگستری قوه قضائیه شماره ۵۰۳ مورخ ۱۳۶۶/۲/۱۰

صلاحیت دادگاه مدنی خاص برای رسیدگی به دعاوی زناشویی و اختلافات خانوادگی در بند یک ماده ۳ لایحه قانونی دادگاه مدنی خاص مصوب ۱۳۵۸ شورای انقلاب تصریح شده و دعوی راجع به جهیزیه از شمول این دعاوی خارج و در صلاحیت دادگاههای حقوقی است مگر اینکه طرفین دعوی بر طبق بند ۴ ماده مرقوم به رسیدگی دادگاه مدنی خاص تراضی نمایند. بنابراین آراء شعب سوم و سیزدهم دیوان عالی کشور که با این نظر مطابقت دارد، صحیح تشخیص می‌شود. این رأی بر طبق ماده واحده قانون وحدت رویه قضائی مصوب ۱۳۲۸ برای دادگاه ها و شعب دیوان عالی کشور در موارد مشابه لازم الاتباع است.

▣ ماده ۵- در صورت عدم تمکن مالی هریک از اصحاب دعوی دادگاه

می تواند $\left(\begin{array}{l} \text{- پس از احراز مراتب و با توجه به اوضاع و احوال وی} \\ \left(\begin{array}{l} \text{- هزینه دادرسی} \\ \text{- حق الزحمه کارشناسی} \\ \text{- حق الزحمه داوری} \\ \text{و} \\ \text{- سایر هزینه‌ها} \end{array} \right) \\ \text{را از پرداخت} \end{array} \right)$

معاف یا پرداخت آن‌ها را به زمان اجرای حکم موکول کند.

همچنین در صورت اقتضاء $\left(\begin{array}{l} \text{- ضرورت} \\ \text{یا} \\ \text{- وجود الزام قانونی} \\ \text{دایر بر داشتن وکیل} \end{array} \right)$ دادگاه حسب مورد

$\left(\begin{array}{l} \text{- رأساً} \\ \text{یا} \\ \text{- به درخواست فرد فاقد تمکن مالی} \end{array} \right)$ وکیل معاضدتی تعیین می‌کند.

تبصره- $\left(\begin{array}{l} \text{- افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره)} \\ \text{و} \\ \text{- مددجویان سازمان بهزیستی کشور} \end{array} \right)$ از پرداخت

هزینه دادرسی معاف می‌باشند.